

# ปกเปลือกกิเลส

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๕

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ภวานาเลย ตามสบาย ตั้งใจภวานา ภวานาให้ใจสงบ ถ้ามีใจสงบได้ เป็นประโยชน์กับเราเอง เรารู้จักความสงบของใจ ความสงบใจ ความสงบของใจ เราเห็นแต่ตัวในหนังสือ ตำราเขียนไว้ “ศีล สมาธิ ปัญญา” เราได้แต่ตำรากัน ได้แต่ความเห็นกัน แต่เราไม่เคยเห็นตัวจริง

ถ้าเราเห็นตัวจริง นั่นนะเห็นต้นเหตุ เห็นต้นเหตุแห่งการจะเริ่มต้นเข้าไปปกเปลือกกิเลสไป ปกเปลือกกิเลสต้องเห็นความสงบของใจ ถ้าไม่ได้ปกเปลือกกิเลส มันไม่มีความสงบของใจมันจะปกไปทางไหน มันมีแต่กิเลสปกเรา ปกให้เราหลงผิด ให้เราเข้าใจผิดออกไปตามความเห็นของตัวเอง ถ้าความเห็นของเราหมุนออกไปอย่างนั้นมันก็จะเป็นเรื่องของกิเลส

ถ้าเราจะปกเปลือกกิเลส เราต้องให้เห็นตัวของกิเลส ถ้าสิ่งที่เราเห็นตัวของกิเลส เราจะเริ่มต้นจากปกเปลือก ปกเปลือกกิเลสนะ กิเลสปกเปลือกได้ ผลไม่เราปกเปลือก เราจะเห็นว่าเราปกเปลือกผลไม่สำเร็จลุล่วงไป เห็นกับตา สิ่งที่เห็นกับตา มันสำเร็จโดยมือของเราด้วย เห็นด้วยกับตาเราด้วย

เราทำประสบความสำเร็จ เราได้กินเนื้อของผลไม้นั้น เพราะเราปกผลไม้นั้นเพื่อจะกินเนื้อผลไม้นั้น เราปกกิเลสเพื่อจะเห็นใจที่บริสุทธิ์ผุดผ่องออกมาจากความเศร้าหมองของกิเลส กิเลสเป็นสิ่งที่เศร้าหมอง สิ่งที่เศร้าหมองแล้วขี้ยุให้ใจหมุนเวียนไปในวิภวณ หมุนเวียนไปในวิภวณ ในความทุกข์ความยาก

ความเกิดของเรา ถ้าคนละเอียดอ่อน คนมีความเข้าใจเปรียบเทียบของชีวิต จะเห็นว่าชีวิตนี้เป็นทุกข์มาก แต่ไม่สามารถปฏิเสธการเกิดได้ ต้องเกิดประสบกับความทุกข์อย่างนี้ตลอดไป ทุกข์นี้ถึงเป็นอริยสัจ ทุกข์นี้เป็นสัจจะ สัจจะความจริงที่ทุกคนต้องประสบกับความทุกข์อันนี้ตลอดไป

แต่ความสุขที่เจอไปในโลก ความเห็นความสุขเจอในโลก คนที่มองเห็น เวลาพูดกันว่าไม่  
อยากจะไปสวรรค์ เพราะสวรรค์นี้ไม่มีสิ่งบำรุงบำเรอความสุขของตัวเอง ความคิดนี้เวลาคิด คิด  
พูดกันไป พูดตามประสานั้น นี่เวลาความเห็นของใจมันออกนอกกลุ่มนอกทาง มันคิดเปรียบเทียบไป  
มันพอใจในเรื่องของโลก

สิ่งที่พอใจในเรื่องของโลกก็อยู่ในวัฏฏะ อยู่ในความเห็นของโลก อยู่กับกิเลส คลุกเคล้ากับ  
กิเลสไปจนไม่รู้ว่ากิเลสกับเรานี้อยู่ด้วยกัน จนคิดว่าเราเป็นเรา กิเลสเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเรา  
ความเห็นเป็นเรา ความสุขความพอใจในเรื่องของกิเลสถึงมีความสุขความพอใจในเรื่องของวัฏฏะ  
ในภพชาติตลอดไป

ถ้ามีความพอใจในภพชาติ จะไม่มีความเฉลียวใจในการขยับยั้งความคิด ในการเริ่มต้น  
หาทางออกเลย ถ้าเรามีความเฉลียวใจ มีความขยับยั้งความคิดของเรา สิ่งใดสิ่งหนึ่ง องค์สมเด็จพระ  
สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เห็นเทวดาทูตทั้ง ๔ ยังเห็นมีทางที่ว่าจะเกิด แก่ เจ็บ ตาย มันก็  
ต้องมีทางพ้นจากการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตายเหมือนกัน แม้แต่ไม่มีศาสนายังคิดได้ขนาด  
นั้น

อันนี้มีศาสนาอยู่ แสดงว่าเรานี้หยาบกันมาก หยาบจนไม่คิดถึงตัวเอง ไม่คิดถึงความพ้น  
ทุกข์ของตัวเอง ไม่คิดถึงความสุขอันละเอียดอ่อนที่มันเป็นความสุขจริง สุขจริงๆ สุขอันความที่  
พ้นจากทุกข์นี้เป็นความสุขอย่างยิ่ง

แต่กว่าจะพ้นออกจากทุกข์ได้มันเป็นความทุกข์อย่างสาหัสสากรรจ์ในการประพฤติ  
ปฏิบัติ เพราะว่ามันเป็นการเอาชนะตนเอง เอาชนะคนอื่นอย่างอื่นนี้เราสามารถเอาชนะเขาได้ ถ้า  
เราไม่สามารถเอาชนะเขาได้ เราก็มีสิ่งแลกเปลี่ยนกับเขาได้ ถ้าเราแลกเปลี่ยนกับเขาได้ เราเอาสิ่ง  
ต่างๆ แลกเปลี่ยนเพื่อให้เขาทำงานเพื่อเรา เราทำได้หมดเลย

แต่กิเลสไม่เป็นเช่นนั้น กิเลสมันปลิ้นปล้อนอยู่ในหัวใจ มันหลอกลงหัวใจอยู่ แล้วมันก็  
ชักให้หัวใจนี้หลงไปในการประพฤติปฏิบัติ ในท่ามกลางของการประพฤติปฏิบัติ เราก็อำไป  
พร้อมกับกิเลสที่มันชักให้เราหลงทางไป เราจะหลงทางออกไปตามความเห็นของเรา

เราว่าเราประพฤติปฏิบัติ นั้นมันถึงว่าไม่ได้จับต้องตัวกิเลสเลย ไม่ได้ทำลายกิเลสออก  
จากหัวใจแม้แต่เล็กน้อยเลย แต่มีความสงบของใจ ความสุขของใจ ความสงบ อันนั้นเป็นไปได้

ความสงบของใจ จิตมันสงบอยู่ เราทำความสงบ เราประพฤติปฏิบัติ สิ่งนี้เราประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราทำสมควรแก่กรรม ความสงบของใจมันต้องให้ผลเป็นครั้งเป็นคราวโดยธรรมชาติของเขา

“เหตุผล” เห็นไหม เราไม่ได้ทำความสงบของใจ แม้แต่จิตมันคิดไปถึงที่สุดแล้วมันก็ต้องถึงที่สุดของมัน มันก็ต้องปล่อยวาง ปล่อยวางถึงที่สุดของมัน จนถึงที่ว่ามันปล่อยวางตามธรรมชาติของมัน แล้วมันก็คิดใหม่ มันไม่ใช่คิดตลอดไป นี่มันถึงเป็นไตรลักษณ์โดยธรรมชาติของเขา สิ่งนี้เป็นไตรลักษณ์โดยธรรมชาติของเขาโดยสัจจะความจริง แต่เราไม่เห็นตามความเป็นจริงอันนั้น เราถึงได้ยึดมันถือมัน

ความยึดมันถือมัน จิตได้สำนึกมันยึดมันถือมันความเห็นผิดอันนี้ สิ่งนี้คือความเห็นผิด สิ่งนี้คือความเห็นของโลก ความเห็นโลกคือความเห็นด้วยตัณหาราคะ ตัณหาความทะยานอยากของใจต้องมีความสมความปรารถนาแล้วมันจะมีความสุข มันมีความคิดของมันขนาดนั้นตลอดไป แล้วก็มีการคาดการณ์หมายไป ความเห็นของโลกเป็นแบบนั้น

แต่ถ้าความเห็นของธรรม สรรพสิ่งนี้เป็นของเครื่องอยู่อาศัย ปัจจัยเครื่องอยู่อาศัย มีเหตุมีปัจจัยแล้วจะเกิดผลมันไปทุกอย่าง ถ้าตัดเหตุตัดปัจจัยหมดแล้วทุกอย่างก็จะเกิดไม่ได้เพราะขาดเหตุขาดปัจจัย ถ้าขาดเหตุขาดปัจจัย ในโลกนี้มีปัจจัยสืบต่อแล้วมันจะขาดได้อย่างไร? มันขาดไม่ได้หรอก สิ่งต่างๆ สมบัติเราจะไม่มีในโลกนี้ เราจะไม่มีเครื่องอาศัย แต่เราก็สามารถกู้ยืมเขาได้ มันเป็นการยืมกันใน โลกนี้ มันสละโลก สละสมบัติออกไปแล้วว่ามันจะพ้นจากกิเลส

มันไม่พ้นหรอก มันต้องสละที่ใจ พอสละที่ใจ สมบัติก็เป็นสมบัติ เรื่องของโลกเขาเป็นสิ่งที่เก้อๆ เจินๆ ตามธรรมชาติของเขา ถ้าหัวใจมีธรรมในหัวใจ สิ่งนั้นไม่สามารถมีอำนาจเหนือหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงนั้นเข้าใจตามความเป็นจริงว่านี่เป็นสัจจะ นี่เป็นความจริง เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยก็ต้องอาศัยกันไปเมื่อมันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้าเราได้สถานะใหม่ มันไม่จำเป็นต้องอาศัยสิ่งนี้ มันอาศัยสิ่งที่เหนือกว่า แล้วมันจะมาจำเป็นต้องอาศัยอะไร มันก็ไม่ต้องอาศัย

สิ่งที่ไม่ต้องอาศัย แต่เราคิดของเราว่าถ้ามันอยู่กับเรา เราจะอาศัยมันได้ตลอดไป มันปลัดพรากอยู่แล้ว ชีวิตนี้มีการปลัดพรากเป็นที่สุด ชีวิตนี้มีการดับไปเป็นที่สุด ต้องมีการปลัดพรากตลอดไป มันปลัดพรากโดยธรรมชาติของมัน เพราะมันเป็นสมมุติสิ่งที่เกิดโดยเหตุปัจจัยแล้วมันต้องสละไปตามเหตุปัจจัยนั้น

เหตุปัจจัยดี เราสร้างบุญกุศล เราสร้างคุณงามความดี ความดีนั้นจะให้ผลกับใจดวงนี้เป็นคุณงามความดี มันถึงต้องหมั่นทำ มีสิ่งใดมีงานมีการของเรา เราต้องมีความพอใจทำ ทำแต่งงานแต่การจนเป็นจรตนิสัย จรตนิสัยเห็นใหม่ เป็นนิสสัย ๔ นิสสัยเครื่องอยู่อาศัย ปัจจัย ๔ เครื่องอยู่อาศัยก็อย่าง นิสสัย ๔ กิจไม่ควรทำ ๔ อย่าง กิจควรทำ ๔ อย่าง ในนิสสัย ๔ นั้นก็บอกไว้แล้ว

เวลาบวชแล้วต้องให้ออกบิณฑบาต ให้หาเครื่องอยู่อาศัย ให้ดำรงชีวิตแบบนี้ละ จนอยู่ในป่าในเขาของเราเพื่อความวิเวกของใจ ให้ทั้งชีวิตนี้เพื่อการแสวงหาทางออกให้ได้ นี่กรณีกิจ ๔ อย่างที่ควรทำ นี่กิจของพระสงฆ์ควรทำอย่างนั้น

แล้วกิจของเราผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เราก็อยากออกจากกิเลส เราก็อยากออกจากความทุกข์ยาก มันก็ต้องมีกิจที่ควรทำ ควรทำอย่างไร? ควรทำในที่สงบ ในที่สงัด ในที่เปลี่ยว ในที่อะไรควรจะทำที่นั่นเพราะไม่มีคนไปพลุกพล่าน มันจะเป็นสัปปายะให้เราทำความสงบได้ง่ายขึ้น ความสงบของใจ

นี่ก็เหมือนกัน ในการจะชำระกิเลสต้องมีความสงบของใจ ถ้าใจสงบขึ้นมาแล้วมันถึงจะจับสิ่งที่เป็นผลไม้อะไรจะปกเปลือกกิเลสออกจากใจได้ถ้าสงบขึ้นมา ถ้ามันไม่สงบ มันคิดจะปกเปลือกนะ มันเป็นการปกอาการณ์ ปอกเงาของใจ เงาของใจเกาะเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ไปตลอด เกาะเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ไปแล้วก็ปอกอาการณ์

ใจนี้หิวโหยหิวกระหาย เราคิดนะ เราคิดเราอยากประพฤติปฏิบัติ เราอยากจะพ้นจากทุกข์อยากมีธรรมในหัวใจ เราก็กทำของเราไป กิเลสมันก็อยู่ในการกระทำนั้น มันเสียมไปตลอดเวลา เสียมไปว่าสิ่งนั้นควรจะเป็นอย่างนั้น สิ่งนั้นควรจะเป็นอย่างนี้ เพราะมันเป็นการคาดหมายธรรมชาติของกิเลสเป็นอย่างนั้น สิ่งที่เป็นกิเลสคือการคาดการหมาย การดันการเดา การเอาอดีตอนาคตมาเป็นปัจจุบัน แต่ไม่ใช่เป็นปัจจุบันโดยเนื้อหาระ

ถ้าเป็นปัจจุบันโดยเนื้อหาระ อดีตอนาคตมันจะดับเพราะมันอยู่กับปัจจุบัน แต่นี่มันรวบยอดทุกอย่างเป็นความคิดของเราแล้วความคิดมันก็หมุนออกไปตามอำนาจของกิเลส มันไม่สงบใจไม่สงบแล้วมันจะทำความสงบได้อย่างไร มันจะชำระกิเลสได้อย่างไร มันชำระกิเลสไม่ได้ ถึงต้องทำความสงบของใจ ใจนี้ต้องทำความสงบให้ได้ อันนี้เป็นการปฏิบัติธรรมส่วนหนึ่ง

การปฏิบัติธรรมมันมี ๒ ส่วน สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานต้องก้าวเดินไปด้วยกัน

สมถกรรมฐาน ในวงของสมณะ ในวงของความฟุ้งซ่านของใจ ใจยังฟุ้งซ่านอยู่ สิ่งที่ยังเป็น สกปรกโสมมอยู่ เราจะไปทำความสะอาด ทำสิ่งที่ไปค้นคว้าสิ่งใด ดูอย่างหมอบเขารักษาโรค เห็น ไหม จะผ่าตัด จะทำอะไร เขาต้องทำความสะอาดก่อน เขาต้องฆ่าเชื้อก่อน เพื่อจะไม่ให้เชื่อนั้นติด

นี่ก็เหมือนกัน เราต้องทำความสงบของใจเพื่อดับกิเลสที่มันการคาดการหมาย การยึดถือติด อนาคตมาเป็นปัจจุบันแล้วทำให้เราคาดหมายไป พันออกไปจากปัจจุบันแล้วมันก็คลาดเคลื่อนไป ตลอด มันคลาดเคลื่อนไป นั่นนะมันไม่เป็นปัจจุบัน ไม่เป็นตามความเป็นจริง ถ้าไม่เป็นตามความเป็นจริง นั่นก็เป็นอำนาจของกิเลส ถึงต้องทำความสงบของใจ

แม้แต่ทำความสงบของใจ มันก็ทำด้วยความยากลำบาก ยากลำบากเพราะกิเลสมันเคยใจ ของมัน เหมือนกับเราจับเด็กให้นั่งอยู่เฉยๆ เด็กจะไม่ยอมนั่งอยู่เฉยๆ ธรรมชาติของเด็กต้องวิ่งเล่น ตามประสาของเขา ธรรมชาติของธาตุรู้มันเป็นธรรมชาติที่ส่งออกตลอดเวลา สิ่งที่ส่งออก ตลอดเวลามันเคยธรรมชาติของมันเป็นแบบนั้น สภาวะของมันเป็นแบบนั้น

พอมันส่งออกไปแล้วส่งออกไป ไม่ส่งออกไปโดยธรรมดา ส่งออกไปแล้วยังมีกิเลสช่วย ออกไปตลอดไป สิ่งที่ส่งออกไป พอยั่วยุพร้อมกับการยึดมั่น เห็นไหม ส่งไปในอารมณ์ คิดใน อารมณ์แล้วก็ยึดมั่นในสิ่งที่ความเห็นนั้น แล้วความเห็นนั้นก็สืบทอดไป นั่นเกิดดับเกิดดับในหัวใจ โดยธรรมชาติของมัน วิ่งไปตามสภาวะของเขา แล้วเราก็ไปตามสภาวะของเขา นั่นเพราะความเคย ใจ สิ่งนี้เป็นธรรมชาติที่เป็นความดั้งเดิมของมัน แล้วเป็นความเคยที่เราเคยธรรมชาติที่มันทำงาน ตามปกติของเขาอย่างนั้น แล้วมันก็เป็นปกติตรงนั้น เพราะมันไม่เคยฟังธรรม

ถ้าเป็นฟังธรรม ธรรมคือว่าต้องมีความสงบของใจ สีล สมาธิ ปัญญา สิ่งที่จะเกิดขึ้นมาใน การประพฤติปฏิบัตินี้ต้องมีความพอใจ มีการกระทำ มีความเพียร มีความตั้งใจ มีวิริยะ มีอุตสาหะ ยับยั้งสิ่งที่อยู่ในหัวใจเราเนี่ย ยับยั้งให้มันหยุดนิ่งอยู่ได้ คำบริกรรมถึงต้องใส่เข้าไปพร้อมกับ สติสัมปชัญญะ

ถ้ามีสติอยู่ งานนี้เป็นงาน ทำความเพียร เดินไปเดินมาเพื่อหาอะไร? ก็เพื่อหาใจของตัวเอง เพื่อหาความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบขึ้นมามันจะจับต้องตัวเองได้ อ้อ! นี่คือเรา ความสุขมันจะ เกิดขึ้นพร้อมกับความสงบนั้น นี่คือความสุขที่มันเกิดขึ้นจากหัวใจ นั่นเป็นธรรมส่วนหนึ่ง

สิ่งนี้คือการแสวงหา นี่คือสมถกรรม

แล้ววิปัสสนาธรรมเกิดขึ้นจากการใคร่ครวญ ถ้ามีการใคร่ครวญการทำความเพียรในการก้าวเดินของใจ ใจจะก้าวเดินออกไปในวังวนของการชำระสะสางกิเลส

การทำความสงบของใจเหมือนกับเราหาเครื่องอยู่อาหาร เราหาอาหารมามีกุ้ง หอย ปู ปลา ต่างๆ เราจะมาทำอาหารนะ เราหามาได้ หาความสงบของใจก็หากุ้ง หอย ปู ปลา มาเพื่อจะทำอาหาร เพื่อบำรุงร่างกาย ให้ร่างกายนี้ได้กินอาหารนั้น เพื่อเป็นประโยชน์กับร่างกายนั้น

นี่คือหัวใจ ประโยชน์ของหัวใจ ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา มันก็ได้อาหารมา ถ้าได้อาหารมาแล้วเราไม่ปรุงอาหารนั้นให้เป็นอาหารขึ้นมา อาหารนั้นก็ต้องเน่าเสียไปโดยธรรมชาติของเขา มันจะเน่าเสียไปถ้าไม่ได้วิปัสสนาแล้วมันจะเน่าเสียไป มันจะเป็นกุปปกรรม มันจะเสื่อมสภาพ มันเป็นสิ่งที่เกิดดับเกิดดับในหัวใจ

เราพยายามสร้างสม พยายามตั้งตัวขึ้นมาเพื่อให้เป็นสิ่งที่ว่า เป็นสิ่งที่ควรแก่การงาน แล้วเราก็ทำหลุดไม้หลุดมือออกไปเพราะความไม่เข้าใจ ความไม่เข้าใจว่าสิ่งนี้ต้องปรุง ต้องทำให้มันสุกขึ้นมา สิ่งที่สุกขึ้นมาแล้วมันก็จะเป็อาหารของเรา ถ้าไม่ทำให้สุกขึ้นมาละ มันก็ต่างสิ่งต่างฝ่ายต่างอยู่อย่างนั้น

สัมมาสมาธิเกิดขึ้นมาจากหัวใจแล้วมันก็ต่างอยู่ของมันอย่างนั้น มันเป็นความสุข ความสุขแน่นอน เพราะสิ่งที่มันฟุ้งซ่านทั้งหมด ลมพายุพัดอยู่รุนแรงขนาดไหน ถ้าลมพายุนั้นผ่านไป ความสงบของสิ่งที่ว่าเวลาลมพายุพัดขึ้นมา นี่คือการมัจฉะของใจมันเกิดขึ้น มันมีความปั่นป่วนอย่างนั้นในหัวใจ มันทำตัวของมันอยู่อย่างนั้น แล้วเราทำความสงบของใจเข้ามาด้วยความรู้เห็น ถ้าลมพายุมันพัดมานี้มันถึงสิ้นสุดของมันแล้วมันก็ต้องผ่านไป มันก็ดับเป็นธรรมชาติของมัน นี่คือการของใจ มันเป็นธรรมชาติอย่างนั้น แต่เราไม่เคยสามารถสืบทอดให้มันคงที่

สัมมาสมาธิ ขณิกสมาธิ อุปปจารสมาธิ สมาธิที่มันเจริญงอกงามขึ้นมาในหัวใจ สิ่งที่เจริญงอกงามขึ้นมาในหัวใจคือสติสัมปชัญญะสืบทอดไป ความสืบทอดไปมันต้องมีอยู่ สิ่งนี้มีอยู่โดยดั้งเดิม มีอยู่แล้ว ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม สิ่งนี้มีอยู่เพียงแต่เราไม่เคยแสวงหาสิ่งนี้ เราไม่เคยทำสิ่งนี้ให้มันสืบทอดไป ให้มันเป็นขณิกะ เป็นอุปจาระ เป็นอัปปนาสมาธิเกิดขึ้นมาในหัวใจ สิ่งนี้สงบขึ้นมาโดยการควบคุมได้

ความสงบของโลก ความสงบของพายุ ถ้าพายุมาที่เราไม่สามารถยับยั้งมันได้ มันสงบมันก็สงบเพราะว่ามันผ่านจากเหตุการณ์ไปแล้วมันถึงสงบ นั่นเราถึงไม่ได้เป็นสมบัติของเรา ถ้าเป็นสมบัติของเรา ถึงต้องทำสมถกรรมไป

สิ่งที่เป็นสมถะก็คือการต่อสู้กับความรุนแรงของใจ ใจรุนแรงตามจิตนิสัยของสัตว์โลก สัตว์โลกแล้วแต่ความสะสมมา เจอสิ่งของชอบใจของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน ความชอบ ความชังของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน มันถึงว่าทำให้อาการสันนิวาสของใจไม่เหมือนกัน

สิ่งนี้ต้องมีการทำความสงบของใจ ต้องถูกกับจิตนิสัย ถูกกับความเห็นของตัวเอง ต้องโน้มน้าวความเห็นของตัวเองอย่างรุนแรง เพื่อจะให้มีมาสงบเข้ามา ให้เป็นกึ่ง หอย ปู ปลา ขึ้นมาเพื่อจะปรุงอาหาร ถ้าปรุงอาหารนี้ ร่างกายจะได้กิน นั่นนะเริ่มจับผลไม้ไม่ได้ เราจับผลไม้ไม่ได้ เราเริ่มปกอกเปลือกผลไม้ออกไป เริ่มปกอกเปลือก ถ้ามันจะปกอกเปลือกได้ มันจะปกอกเปลือกในความเป็นจริง โดยมรรคอรียสังขัง สิ่งนี้ทำด้วยมือของตัวเอง เราทำกับมือ เราเห็นกับมือ เราเข้าใจกับมือ

การวิปัสสนาก็เหมือนกัน จะเกิดขึ้นในหัวใจ จะจับต้องสิ่งนี้ได้แล้วหมุนเวียนออกไปในการวิปัสสนาด้วยการแยกด้วยปัญญา ปัญญาคือความเห็นจริงตามสัจจะความจริงว่าสิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติของเขาอยู่อย่างนั้น สิ่งนี้เป็นธรรมชาติที่มีอยู่ แต่เพราะมีกิเลสอยู่ แล้วเราถึงยับยั้งสิ่งนี้ไม่ได้

ปัจจุบันนี้เราพยายามยับยั้งกิเลสได้ จนกว่าเราจะจับกาย เวทนา จิต ธรรมขึ้นมา สิ่งนี้เป็นเปลือก เห็นไหม ใจที่หลุดพ้นออกไป ใจที่ผ่านอรียสังขังออกไป สิ่งที่เป็นอรียสังขังมันเป็นอาการของธรรม สิ่งที่เป็นอาการของธรรมคือการเจริญขึ้นมา การสร้างสมขึ้นมา สิ่งที่สร้างสมขึ้นมา เพื่อให้ใจได้หลุดลอคออกจากอรียสังขัง ใจนี้เป็นอรียสังขัง กลั่นออกมาจากอรียสังขังแล้วใจจะพ้นออกไปจากธรรม ธรรมที่เป็นอาการ เป็นธรรมแท้ขึ้นมาในหัวใจ หัวใจจะผ่านพ้นออกไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป

เราจะปกอกเปลือกกิเลส ปอกได้จริงๆ ปอกได้ด้วยมรรคอรียสังขังในหัวใจนั้น

ใจนี้โดนกิเลสปกคลุมไป อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา ความไม่เข้าใจ เพราะไม่เข้าใจ เพราะความไม่รู้ สิ่งที่ไม่รู้ ไม่รู้แล้วเป็นชาตฺฐุ์ได้อย่างไร ชาตฺฐุ์มีอยู่ แต่รู้ตามประสากิเลสพาใช้ รู้คืนรนอยู่

ใจดีนั้นอยากจะแสวงหาทางออก ทุกข์มาก เวลาทุกข์นี้ทุกข์มาก เพราะคนมีกรรมในหัวใจ มันเปรียบเทียบกับได้ โลกกับกรรม โลกเป็นสิ่งที่ว่าเครื่องอยู่อาศัย เป็นสิ่งที่ร้อนอยู่ แล้วเป็นสิ่งที่ว่าสถานะ สถานะคือการเกิดมา

เราเกิดมาได้มนุษย์สมบัติมานี้เป็นสมบัติอันประเสริฐ ถ้าสถานะนั้น เราทำมาสถานะนั้นไม่ได้ เหมือนกับในลัทธิต่างๆ ที่เขาว่า โลกนี้มีเพราะมีเรา ถ้าจะทำลายนี้คือทำลายตัวเราแล้วโลกจะไม่มี ลัทธิอย่างนั้นเขาก็มีของเขา

จับกรรมส่วนหนึ่ง จับความเห็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีกส่วนหนึ่งว่าโลกนี้มีอยู่ แต่โลกนี้จะขาดไป

ขาดเพราะความยึดมั่นถือมั่น ขาดเพราะความเห็นผิดอันนั้นขาดออกไปจากใจ ไม่ใช่ทำลายเรา ทำลายกิเลสต่างหาก ทำลายกิเลสที่ยึดมั่นถือมั่นในหัวใจ

สิ่งที่ยึดมั่นถือมั่นในหัวใจ สถานะที่ได้มาเป็นมนุษย์นี้มันถึงเป็นมนุษย์ที่มันเป็นความทุกข์ โดยธรรมชาติ เป็นสิ่งที่ เป็นธรรมชาติ ธรรมชาติที่มันเกิดขึ้นมาโดยธรรมชาติ สิ่งที่มีกิเลสอยู่ในหัวใจ มันต้องปลิวไปตามอำนาจของกระแสกรรม กระแสกรรมผลักดันให้กรรมนี้ ให้หัวใจที่มีกรรมในหัวใจนี้ปลิวไปตกในสถานะต่างๆ ตามแต่กิเลสจะขับไล่ไป ตามแต่กรรมแรง กรรมหนัก กรรมเบาขับไล่ไป แต่นี่ขับไล่มาจนไปเกิดเป็นมนุษย์

สถานะที่เป็นมนุษย์นี้ แล้วเราพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนในการพ้นจากทุกข์ ในการก้าวเดินจากบันไดชั้น ๑ ชั้น ๒ ชั้น ๓ ขึ้นไป จนกว่าจะเข้าถึงหัวใจแล้วพยายามปกเปลือกกิเลสให้หัวใจนี้บริสุทธิ์ผุดผ่องออกมา นี่เป็นสิ่งที่เราสามารถทำได้

กิริยาเกิดขึ้นมาจากใจ อากาโรของใจเกิดจากกิริยา ธรรมนี้เป็นกิริยาทั้งหมด มันถึงเสื่อมสภาวะได้ สิ่งที่เราสะสมขึ้นมา สรรพสิ่งต่างๆ มันต้องแปรสภาพถึงจุดใดจุดหนึ่ง แม้แต่เพชรนิลจินดาก็ต้องกัดกร่อนตามธรรมชาติของเขาไป จะมีอายุขนาดไหนก็ไม่คงที่เด็ดขาด โลกนี้ไม่มีสิ่งใดคงที่เด็ดขาด ความเห็นของสถานะของเราที่เกิดมาก็ไม่คงที่เหมือนกัน มันต้องแปรสภาพ ต้องตายไปโดยสังขารความจริงอย่างนั้น แต่ในปัจจุบันนี้เราได้อยู่ แล้วเราพลิกเพลง

ถ้าเราได้อยู่ เราไม่ประพฤติปฏิบัติ เราไม่ปฏิบัติธรรม มันก็มีสถานะแบบนี้ แล้วก็ทุกข์ไปทุกข์ไปๆ สร้างคุณงามความดี สร้างสมคุณงามความดีเป็นบุญกุศลขึ้นไป แต่ก็กรรม เห็นไหม



กรรมนี้ก็ต้องพลัดพราก พัดกระแสนี้ให้จิตนี้ตามความเกิดดับนั้นไปตามปัจจัยเครื่องอาศัยที่ใจดวงนั้นมิบุญกุศลมากนักน้อยขนาดไหน นั้นเป็นการทำบุญกุศล สร้างบุญกุศลขึ้นมา

แต่ในการประพฤติปฏิบัตินี้เป็นการปกเปลือก ปอกออกไปจากใจ ปอกสิ่งที่เป็นกรรม สิ่งที่ว่าสะสมแล้วขับไล่ให้ใจดวงนี้ไปเกิดในสถานะต่างๆ จะไม่ให้เกิดอีก สิ่งที่ไม่เกิดอีก ยับยั้งได้ด้วยธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเกิดได้สถานะนี้แล้วเราพบธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เราพอใจในการประพฤติปฏิบัตินี้ ควรจะภูมิใจในสถานะของเรา

“มนุษย์” สิ่งที่มีคุณค่าในมนุษย์ที่สุดคือใจของมนุษย์ที่อยู่ในร่างกายของมนุษย์นั้น แล้วเรามีคุณค่า เราทรงคุณค่า เราเห็นคุณค่าของใจของเรา เราเห็นคุณค่าของหัวใจของเรา แล้วเราจะปอกสิ่งที่ว่ามันปกคลุมใจของเราให้ออกไปจากอำนาจของเรา เราต้องปอกของเราเอง

เราทำอำนาจของเรา อำนาจคือความจริงที่เกิดขึ้นมาจากการสะสม การทำความสงบของใจ การบังคับกิเลส การบังคับความฟุ้งซ่าน การบังคับต่างๆ เราต้องบังคับ บังคับเพื่อให้มันสงบเข้ามา ให้เป็นสิ่งที่ปอกพลังงานขึ้นมา

ถ้ามีพลังงานขึ้นมา มันจะมีสิ่งที่ว่ามือที่จะไปปกเปลือก ปอกกิเลสออกจากใจ ต้องมีสิ่งนี้ก่อน ว่าถ้าไม่มีกำลังแล้ว คนที่ทำอยู่เฉพาะกำลังแล้วไม่มีขั้นเชิง ก็ว่าในการต่อสู้ต้องมีขั้นเชิง มีวิธีการ อันนั้นเป็นส่วนหนึ่ง คนมีขั้นเชิง คนที่มีวิชาการมาก แต่เขาก็ต้องตายไป เขาก็ต้องหลุดออกไป หลุดตามสภาวะของเขาที่เขาต้องตายในสถานะต่างๆ ที่เขาต้องเปลี่ยนแปลงไป เขาก็ต้องเปลี่ยนไปเพราะเขาไม่มีกำลัง

สิ่งที่เป็นกำลัง เราต้องมีกำลังก่อน กำลังคือความสงบของใจ ถ้าใจสงบขึ้นมามันจะมีกำลัง ถ้าคนที่วิปัสสนาไม่เป็น ใจสงบขึ้นมาจะรับรู้สิ่งต่างๆ ส่งออกจะรับรู้สิ่งสถานะ ส่งออกไปนะ จะเห็นภูตผีปิศาจ จะเห็นอะไรก็ได้ เห็นอดีตอนาคต เห็นสถานะที่ว่าเราจะไปพบสิ่งใด เห็นสิ่งต่างๆ นี้ นั่นเพราะไม่ได้วิปัสสนา นี้คือพลังงานของใจ

ใจนี้มีพลังงานอยู่ เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์มาก พอแค่ทำความสงบของใจจะรู้อดีต รู้ความเห็น รู้ว่าต่างๆ จะเกิดขึ้นมากับเราข้างหน้านี้คาดการณ์ข้างหน้าได้ถูกต้องเลย ความถูกต้องของอำนาจของความสงบของใจ แต่เราต้องพลิกสิ่งที่มันเป็นธรรมชาติของเขา ให้อยกขึ้นมาเป็นธรรมขององค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมด้วยมรรคอริยสัจจ์ มรรคอันนี้ปกเปลือกกิเลสในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำเป็นผลสำเร็จขึ้นมาเป็น องค์แรก แล้วก็วางธรรมไว้ให้ครูบาอาจารย์เดินตามเข้าไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป จนสำเร็จเป็น ชั้นเป็นตอนเข้าไป เกิดขึ้นมาจากธรรมอันนี้

เราต้องตัดแปลงจากที่ว่างออกไป ส่งรับรู้สิ่งต่างๆ ให้เข้ามาเป็นมรรคให้ได้ ถ้ายกเข้ามา เป็นมรรคได้ นั่นนะงานชอบเกิดจากใจที่จับสติปัญญาน ๔ กายกับใจ ใจคืออาการของใจ ใจคือ ความคิด ความนึก ความปรุง ความแต่ง ถ้ามันปรุงแต่งขึ้นมา มันก็พุ่งชานออกไป แล้วเราใช้ สติสัมปชัญญะไล่ต้อนรับเข้ามา จนสงบตัวเข้ามา

สิ่งที่สงบตัวเข้ามา สงบจากการปรุงแต่ง แต่ไม่ได้ปกเปลือกกิเลส ถ้าปกเปลือกกิเลส ต้องจับสิ่งที่มันพุ่งชานขึ้นมา สิ่งที่มีนเป็นอารมณ์แล้วจับต้องสิ่งนี้ แล้วแยกแยะสิ่งนี้ว่าเกิดได้ อย่างไร ดับได้อย่างไร สิ่งที่เราเกิดดับ เราเห็นอาการเกิดดับ จนเห็นเกิดดับตามความเป็นจริง เรา เห็นแล้วสิ่งนี้ก็เกิดดับโดยธรรมชาติ แล้วเราไปหลงไหลสิ่งนี้ได้อย่างไร

หลงไหลเพราะกิเลสมันทำให้เรายึดมั่น เห็นไหม คิดถึงสิ่งใด คิดถึงแก้วแหวนเงินทองก็ อยากได้ คิดถึงฝ่ายความเห็นต่างๆ ก็ยึดมั่นถือมั่นตามความเห็นของตัวเองไป ความยึดมั่นถือมั่น นั้นนะยึดสิ่งที่คิด ยึดการ ยึดสิ่งที่ว่าผสมกันเป็นสิ่งที่ประ โยชน์แล้วเป็นกากทิ้งไว้ในหัวใจ สิ่ง ที่เป็นกากเป็นความยึดมั่นเพราะยึดมั่นผิด เพราะสิ่งนี้ปรุงแต่งขึ้นมาแล้วเราถึงยึดมั่นถือมั่นใน ความปรุงแต่ง ในผลที่เกิดขึ้นจากการปรุงแต่งนั้น

สิ่งที่เป็นปรุงแต่งนั้น ถึงว่าเป็นกากที่ว่าทิ้งไว้ในหัวใจ หัวใจได้แต่กากของความคิดเฉยๆ แต่ไม่เห็นความคิด เพราะสิ่งนั้นเป็นกิเลส สิ่งนั้นคือความเคยใจ ชอบใจสิ่งใดก็คิดสิ่งนั้น ไม่ชอบ ใจสิ่งใดก็ผลักไสไม่ให้เกิดกับสิ่งนั้น สิ่งที่มีนเกิดขึ้นโดยธรรมดา แล้วความยึดมั่นถือมั่นนั้นยึดถือ ไป

แต่ถ้าเราวิปัสสนาย้อนกลับเข้ามาตรงที่ว่างเกิดเพราะเหตุใด ดับเพราะเหตุใด เราเห็นการ เกิดการดับของใจที่เกิดดับ เกิดดับเพราะมีสิ่งช่วย สิ่งที่ย่วยุเราเข้าใจตามความจริง เห็นไหม นี้ วิธีการปกเปลือกลง

ปกอกเปลือกคือขั้นชั้กับใจ ใจไม่ใช่ขั้นชั้ ขั้นชั้ไม่ใช่ใจ ต่างอันต่างจริงอยู่ด้วยกัน แต่สิ่งที่อยู่ด้วยกัน ถ้าเราสามารถปกอกออกไป มันปกอกออกไปตามหลุคออกไปโดยมรรคอริยสังขัง ด้วยความสามัคคีของใจ มรรคสามัคคีรวมกันแล้วมันจะทำอำนาจประหัตประหารสิ่งนี้หลุคออกไปได้

แต่ถ้ามันยังไม่ถึงจุดนั้นเราก็ต้องทำบ่อยๆ ครั้งเข้า สิ่งที่เป็นผลไม้นี้ปกอกแล้วมันเป็นวัตถุ มันก็ปกอกเลย แต่นี้มันปกอกขึ้นมาแล้วมันก็กลับเข้าไปกินตัวเข้าอย่างเก่า ดึงแล้วมีความยึดมั่นระหว่างกิเลสกับธรรมต่อผู้ขัดขวางกันตลอด ปอกขนาดไหนมันก็เข้าไปรวมตัวอย่างเก่า เข้าไปรวมตัวอย่างเก่า เพราะว่าเห็นอาการปกอก เพียงแต่เข้าใจว่าสิ่งนี้ปกอกได้ อาการของใจเกิดดับจริงๆ

สิ่งที่เกิดดับของใจ จะเห็นอาการของใจว่าเกิดดับ เกิดดับเพราะสัญญารับรู้ก่อน สัญญารับรู้แล้วสังขารปรุงแต่ง สิ่งที่ปรุงแต่งไปก็หมุนเวียนไป สติสัมปชัญญะย้อนกลับเข้ามา จะย้อนเข้าไปทันทีตรงไหนความคิดจะหยุดตรงนั้น ความคิดจะคิดไปไม่ได้ เพราะสติสัมปชัญญะเข้าไปสอดส่องกับความคิดนั้น นั่นวิปัสสนาเกิดขึ้นอย่างนี้ นี่คือปัญญา

ปัญญาเกิดขึ้นแล้วแต่ละบุคคล บุคคลคนนั้นผู้ที่ปฏิบัตินั้นเป็นปัจจุบันกระทำกันตรงนั้น สิ่งของครูบาอาจารย์นี้ เราฟังมานี้เป็นสัญญา สิ่งที่เป็นสัญญานี้เป็นต้นทุน ถ้าเป็นสัญญาแล้วมันจะไม่เป็นประโยชน์เลย เราจะก้าวเดินไปจากไหน

เราต้องเดิน ก้าวเดินจากความที่ว่าเราเยี่ยมของครูบาอาจารย์มา ใจดวงหนึ่งมอบให้อีกใจดวงหนึ่ง ใจดวงที่เข้าใจตามความเป็นจริงแล้วสามารถความเป็นจริง แล้วอธิบายสิ่งที่ว่าเกิดขึ้นจากใจดวงนั้นที่มันเคยเกิดดับแล้วทำลายกันในใจดวงนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็แสดงธรรมอย่างนี้เพื่อจะให้เราประพฤติปฏิบัติ ให้เข้าใจเรื่องสภาวะของใจ

สภาวะของใจ คิดในกาย กายคือกายของเรา สิ่งที่เป็นกายของเรา เรายึดมั่นถือมั่น เห็นว่า กายนี้เป็นเรา สรรพสิ่งนี้เป็นเรา เพราะสรรพสิ่งนี้เป็นเรา เพราะเรายึดเรา เราถึงได้ไม่คิดว่ามันเป็น การฝืนสังขธรรมความจริงของปัจจัยเครื่องอาศัย สถานะแก่มนุษย์ภพชาติหนึ่งแล้วมันก็ต้องเวียนไปในภพชาติต่างๆ สถานะที่ยึดนี้ ยึดเพราะกิเลสมันธรรมชาติของมันยึดอย่างนั้น เพราะยึดอย่างนั้นถึงได้เกิด เพราะเกิดถึงได้สถานะเรา เพราะได้สถานะเรา เราถึงเอาสถานะนั้นพลิกขึ้นมาเป็นธรรม พลิกขึ้นมาเป็นธรรมคือพลิกขึ้นมาเพื่อวิปัสสนา เพื่อให้เห็นด้วยอำนาจของใจ

ถ้าใจสงบขึ้นมา จะยกขึ้นเห็นกาย สิ่งที่เห็นกายได้ต้องมีพลังงานตัวนั้น ถ้าไม่มีพลังงานตัวนั้น มันเป็นกายโดยภายนอก เป็นกายเงา สิ่งที่เป็นเงา เป็นการคาดหมายไปว่าสิ่งใดต่างๆ สิ่งที่ว่า เป็นกาย เห็นสถานะของว่าผู้เจ็บไข้ได้ป่วย มันสลดสังเวชเข้ามา มันปล่อยวางเข้ามา มันปล่อยวางเข้ามา มันปล่อยวางเข้ามา นี่คือการหา กุ้ง หอย ปู ปลาเหมือนกัน

เป็นการหาสิ่งที่ว่าเราจะเริ่มผสมขึ้นมา เราต้องลงด้วยปัญญา ให้สุดด้วยไฟ ไฟคือไฟของ วิปัสสนาญาณ วิปัสสนาญาณจะเกิดขึ้น จะเห็นสภาวะตามความเป็นจริงว่าสิ่งนี้มันแปรสภาพ ตลอด ถ้าสถานะของใจตั้งไว้ได้ มีพลังงานแล้วตั้งสิ่งที่เป็นกายได้ มันจะแปรสภาพเห็นในปัจจุบัน นั้น

แต่ขณะที่ว่าชีวิตเราชีวิตหนึ่ง เวลาตายไปแล้วซากศพก็วันเน่า นี่มันต้องรอเวลา เห็นไหม เราต้องยืนรอ แต่ถ้าเราตายแล้ว เราจะไม่มีโอกาส แต่ถ้าวิปัสสนานี้มันจะเห็นเกิดขึ้นมาในปัจจุบัน ปัจจุบันแล้วมัน ไม่มีกาลเวลา มิติไม่มีในสมาธินั้น สมาธินี้จะยับยั้งสิ่งต่างๆ ทั้งหมด

ถ้าจิตนั้นสงบขึ้นมาแล้ว ไม่มีมิติในหัวใจ มันวิปัสสนาแล้วมันจะเกิดดับเดี๋ยวนั้น เห็น สภาวะว่าสิ่งที่ต้องใช้เวลา ๘๐ ปี ๑๐๐ ปี เห็นของชีวิตหนึ่งมันจะเห็นโดยปัจจุบันเดี๋ยวนั้น แล้ว ความเห็นรู้สึกเดี๋ยวนั้นที่เกิดขึ้นเดี๋ยวนั้น มันจะสลดสังเวชเดี๋ยวนั้น แล้วมันจะเข้าใจตามความจริง เดี๋ยวนั้น เป็นขั้นเป็นตอน เป็นการปล่อยวางเป็นขั้นเป็นตอน นี่คือปกเปลือกกิลเลส ถ้าจะปก เปลือกกิลเลสได้ ต้องปกอย่างนี้เป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป

ปกกลางความเห็นผิด สิ่งที่ยึดมั่นถือมั่นกายนี้เป็นของเรา สรรพสิ่งนี้เป็นเรา โดยจิตได้ สำนึก โดยความเป็นจริงความศึกษาธรรม เราศึกษามาเป็นสุตมยปัญญา นี่เป็นสิ่งที่ลอยอยู่บน เหนือน้ำ สิ่งที่เป็นเหนือน้ำ ภูเขาน้ำแข็งลอยบนเหนือน้ำนี้เล็กน้อยมาก สิ่งที่อยู่ใต้น้ำ จมอยู่ในน้ำนี้ จะมากกว่า นี่ความยึดมั่นถือมั่นของเรามันมีมากกว่า มันถึงปล่อยวางไม่ได้

ปัญญาในสุตมยปัญญาไม่ใช่ปัญญาม่ากิลเลส ชำระกิลเลสไม่ได้ แต่เป็นสิ่งที่ภูเขาน้ำแข็ง สิ่ง ที่ลอยมาเหนือน้ำ เราเห็นเหนือน้ำมาว่าเป็นน้ำแข็ง เราเล่นเรืออยู่เราก็ต้องหลบสิ่งนี้ออกไป เพราะ มันทำให้เรือเราจมได้ นี่ความเห็นของเราก็เหมือนกัน สิ่งที่เห็นนะเห็นเฉพาะเป็นภูเขาน้ำแข็ง มัน ก็ทำให้สงบตัวลงได้ ความสงบตัวลง เห็นสิ่งต่างๆ เห็นกายภายนอก นั้นถึงไม่ใช่การปกเปลือ กิลเลส มันเห็นกายเข้ามาแล้วมันปล่อยวางเข้ามา มันเป็นการแสวงหาอาวุธ แสวงหาเครื่องมือ เครื่องมือเพื่อจะไปใช้ในการเป็นผลงานของเราขึ้นมา

ถ้าเรามีเครื่องมือเครื่องมือ ผลงานขึ้นมา เราจะทำสิ่งต่างๆ ประสบความสำเร็จ เราไม่มีเครื่องมือ เราก็ได้แต่นึกคิดกันไป นี่เป็นการจินตนาการ จินตมยปัญญาว่าเราจะได้ผลได้ประโยชน์เมื่อไหร่ เราก็คิดของเราไปตลอด จินตมยปัญญาจนเราใคร่ครวญขึ้นมา

ถึงที่สุด ธรรมถ้าเราประพฤติปฏิบัติจะหลงอยู่ จะไม่เข้าใจอยู่ จะมีกิเลสอยู่ ก็น่าเห็นใจ เพราะกิเลสนี้มันเป็นสิ่งที่เหนียวแน่นในหัวใจ แต่ในการกระทำของเรา เราต้องก้าวเดินตลอด เราจะไม่ย่ออยู่กับที่ ต้องพยายามก้าวเดินไป สิ่งนั้นนะ ตำแหน่งนั้น ตำแหน่งที่ว่าเราพิจารณาอยู่ ต้องพิจารณาตรงนั้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันจะขาดไปขนาดไหนมันก็เกิดอีก สิ่งที่เกิดอีก จับต้องได้ นั้นมันยังมีอยู่ สิ่งใดมีอยู่สิ่งนั้นคือตัวกิเลส กิเลสนี้เป็นนามธรรม

ภาวสวะ ถ้าอาการของใจนี้เป็นความยึดมั่นถือมั่นของใจ ใจนี้เป็นภพอันหนึ่ง ก็ยึดมั่นถือมั่นสิ่งนี้ ถ้าจับสิ่งนี้ได้ ก็ทำลายสิ่งนั้นไปบ่อยครั้งเข้าบ่อยครั้งเข้า ภาวะของใจหายมากนะถ้าในการประพฤติปฏิบัติจนถึงที่สุด สิ่งนี้เป็นสิ่งที่หายมาก เพราะมันจะมีสิ่งที่ละเอียดลึกซึ้งเข้าไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปในหัวใจ

เราจะปกเปลือกกิเลส มันจะปกเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป จนถึงไปปกจนถึงเนื้อของใจ กิเลสจะหลุดเป็นชั้นๆ ถึงเนื้อของใจ แต่สิ่งนั้นก็ยังเป็นสิ่งที่สะสมอยู่ในหัวใจตลอดไป

ทีนี้สิ่งที่ว่าเราพยายามก้าวเดิน มันเป็นการทำยาก ยากตรงเริ่มต้นนี้ ยากตรงวิธีการคนยังทำงานไม่เป็น ถ้าคนภาวนาเป็น ทำงานเป็น การก้าวเดินของปัญญามันจะเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป จะรู้วิธีการแล้วมันจะก้าวเดินง่ายขึ้นไป

จะนั่นมันสิ่งที่ทำยากเพราะมันไม่เคย ไม่เคยถึงต้องระมัดระวังตลอด ระมัดระวังแล้วสร้างสม ตั้งสติให้ดี แล้วจดจ่อสิ่งที่การประพฤติปฏิบัตินั้น มันเป็นประโยชน์ขึ้นมาเราก็แยกแยะออกไป แยกแยะออกไป

กำลังไม่พอแยกแยะแล้วมันขึ้นไปที่ว่ามันไม่สะดวกสบาย ถ้าเราแยกแยะเป็นชั้นเป็นตอน สิ่งนั้นเป็นขั้น นี่เป็นขั้น นี่เป็นเวทนา ปล่อยวางอย่างนั้น ปล่อย มันจะปล่อยถ้ากำลังพอ ถ้ากำลังไม่พอ มันแยกแล้วมันแยกไม่ออก แยกแล้วก็เป็นที่เร สิ่งนี้เป็นเร มันแยกออก มันกดถ่วงกัน ย้อนกลับมาทำความเข้าใจ ถ้าใจสงบขึ้นมา พลังงานเกิดขึ้นมา ย้อนกลับเข้าไป นี่เดินก้าวเดินเข้าไปวิปัสสนากรรมฐาน สมถกรรมฐานต้องไปพร้อมกัน สิ่งที่เป็นพร้อมกัน มันก็มรรคสามัคคี

มรรคสามัคคีเพราะสัมมาสมาธิ ปัญญาดีริชชอบ ความเห็นชอบ ความเพียรชอบ ถ้ารวมตัวกันมันจะสามัคคีกัน สามัคคีรวมตัวถึง ความเห็นว่ามรรคนี้รวมตัวกัน นั่นคือการปกเปลือกกิเลส ขาดออกไปจากใจ กิเลสนี้จะขาดออกไปจากใจ ชั้นอย่างหยาบๆ ที่ยึดถือกายเป็นเรา เราเป็นกาย สักกายทิฎฐิ ๒๐ เกิดขึ้นมาจากการยึดมั่นถือมั่นตรงนี้ แล้วเราใช้วิปัสสนาญาณของเราจนชำระขาดออกไปจากใจ นี่คือการปกเปลือกกิเลส

กิเลสอย่างหยาบๆ นี่หลุดออกไปจากใจ หลุดออกไปจากใจ ความสุขนี้ไม่ต้องบอก ความสุขนี้จากใจดวงนั้นจะมีความสุขโดยความสุขมาก สุขอันนี้เป็นสุขเฉพาะผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเท่านั้น ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถึงจุดนั้นจะมีความแว้งแว้งมีความสุข สุขพอใจของตัวเอง

แต่สุขไม่มีทางโลก โลกไม่มี เพราะผู้ที่เห็นมรรคสามัคคีนี้เท่านั้นเป็นผู้ที่ชำระกิเลสออกไปจากใจ หลุดออกไปจากใจ มีความสุข สุขถึงไม่ต้องบอก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกทุกข์นี้เป็นอริยสัจ ทุกข์นี้เป็นความจริง เราพยายามกำหนดทุกข์แล้วย้อนกลับเข้าไปหาเหตุคือ สมุทัยที่ความยึดมั่นถือมั่นของใจ

แล้วมันปล่อยวางตามความเป็นจริง นั่นเราปล่อยวาง ปล่อยวางก็เป็นผลงานของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นสร้างสมขึ้นมาแล้วต้องก้าวเดินต่อไป ก้าวเดินเข้าไปเพื่อชำระสิ่งที่ว่าเป็นชั้นอย่างกลาง ชั้นอย่างละเอียดในหัวใจ ก้าวเดินเข้าไปเพื่อให้ใจนี้พ้นออกไปจากกิเลส พ้นจากการเกิดตาย

สิ่งที่ได้ธรรมมาในหัวใจนี้ ผู้ที่ได้ธรรมมาในหัวใจ นางวิสาขาเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ได้พระโศดาบันมา แล้วพอใจในผลงานเป็นพระโศดาบันนั้น ก็หัวใจนั้นเป็นพระโศดาบัน เข้าใจตามความเป็นจริง เวลาหลานตาย ร้องไห้มาหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่า “เป็นเพราะอะไร?”

“หลานตาย! หลานตาย!”

“คนในโลกนี้ไม่เคยตายหรือ ถ้าคนในโลกนี้ตายทุกวัน เธอจะไม่ต้องร้องไห้แบบนี้ทุกวันหรือ?”

เห็นไหมพระโศดาบัน เวลาพระพุทธเจ้าเตือนนะ จะเข้าใจ จะปล่อยวางได้ทันที แต่พอหลานตายก็ยังยึดอยู่ ใจมีความสุขแต่ไม่มีสติสัมปชัญญะพร้อมมูล ถึงต้องก้าวเดินต่อไป

พระอนันท์เป็นพระโศคาธิบดี แล้วเวลาอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ เวลาอุปัฏฐากอยู่ งานมีอยู่ ไม่มีเวลาประพฤติปฏิบัติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว พระอนันท์ก็ทำต่อ เป็นพระอรหันต์ขึ้นมาโดยที่ในวันสังคายนา สำเร็จเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา

จิตนี้ก็เหมือนกัน เราแยกกิเลสอย่างหยาบออกไป เห็นสัทธิกัฏฐิ ความหลุดออกไปของใจ มันมีอยู่ในหัวใจ มันสุขรู้อยู่ในหัวใจ เป็นปัจเจกตั้ง นี่ปกเปลือกกิเลสออกไปชั้นหนึ่ง แล้วเราก็ก้าวเดินต่อไปเหมือนพระอนันท์ที่ทำต่อไป เราต้องก้าวเดินต่อไป เราไม่พอใจในผลงานเท่านี้

ถ้าพอใจในผลงานเท่านี้ก็เหมือนนางวิสาขาได้พระโศคาธิบดีไปแล้วก็ต้องตายไป ตายไปพร้อมกับพระโศคาธิบดีนั้น ก็ต้องตายไปโดยเป็นพระอรหันต์ในสถานะที่ไปสวายนั่น นี่เราจะทำของเราตลอดต่อไปข้างหน้า เราถึงต้องพยายามยกขึ้นวิปัสสนา ทำความสงบของใจ มรรค ๔ ผล ๔ มรรคที่จะเกิดขึ้นมานี้เป็นมรรคที่จะละเอียดขึ้นไป

สิ่งที่ละเอียดขึ้นไป งานอันละเอียดขึ้นมา เราต้องมีความรอบคอบขึ้นไปเพื่อจะย้อนกลับเข้ามาจับอาการของใจให้ได้ ถ้าจับอาการของใจไม่ได้ มันก็ไม่มีงาน สิ่งที่ไม่เป็นงาน เห็นไหม ความสงบของใจคือหาอุปการณฺ์ หากุ้ง หอย ปู ปลา มาเพื่อจะปรุงอาหารตลอดไป

สิ่งที่ปรุงอาหาร ปรุงอาหารด้วยมรรคสามัคคี ถ้ามรรคสามัคคีอาหารนั้นสูง ถ้าอาหารนั้นสูง ใจนั้นสูงเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป ได้ผลงานของใจ ใจได้คัมภีร์อาหารนั้น อาหารนั้นคือรสของกรรมใด “รสของกรรมขณะซึ่งรสทั้งปวง” รสต่างๆ ในโลกนี้ทำให้โลกติดข้องอยู่นั้น นั่นเป็นสิ่งที่ทำให้ติดข้อง เพราะเราไม่เคยเห็นกรรม แล้วรสของกรรม เราต้องสร้างกรรมขึ้นมาแล้วเราได้คัมภีร์กรรมของเราขึ้นมาเอง กรรมของเราถึงจะเกิดขึ้น

กรรมคืออาการของใจ ใจทำความสงบของใจ สัมมาสมาธินี้เป็นกรรมส่วนหนึ่ง กรรมคือความสงบของใจ แล้วใจนี้จับต้องกิเลส จับต้องสติปัฏฐาน ๔ เพราะกิเลสอาศัยธาตุขันธ์นี้เป็นที่อยู่อาศัย ธาตุกับขันธ์ ขันธ์ ๕ กับธาตุ ๔ นี้กิเลสอาศัยสิ่งนี้ออกหากิน ออกหาสิ่งที่ว่ามันคั่นรนออกไป แล้วไปยึดมั่นถือมั่นพอใจสิ่งใดก็เอาสิ่งนั้นเป็นอาหาร เราก็ได้แต่กากเหมือนกัน

กากคือกากของความคิด ความคิดที่เกาะเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ นั้น เราต้องพิจารณาให้เห็นโทษของมัน...จริงอยู่ มันจะปล่อยสิ่งที่เป็นส่วนที่อย่างหยาบเข้ามา แต่สิ่งที่เป็นอย่างละเอียดเข้าไปในหัวใจนี้มันก็ต้องยุเหยในหัวใจ ยุเหยให้ใจนี้ข้องเกี่ยวกับสิ่งนี้ตลอดไป ข้องเกี่ยวกับสิ่งที่เคยใจ

ใจเป็น อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา ในหัวใจนั้นละ อาศัยสิ่งที่ต่างๆ นี้ต่อเนื่องออกมา เพื่อออกไปหารูป รส กลิ่น เสียงภายนอก ผ่านทางอายตนะ กระทบรูปที่เราเคยพอใจมันก็จะพอใจเหมือนอย่างเท่านั้น เพราะกิเลสมันยังมีอยู่ เราถึงต้องพยายามควบคุมใจแล้วย้อนกลับย้อนกลับตลอด เอาพลังงานนั้นย้อนกลับเข้าไปจับต้องสติปัญญา ๔ ให้ได้

ถ้าจับต้องสติปัญญา ๔ ขึ้นไปได้งานนี้จะเกิดขึ้น งานนี้จะเกิดขึ้นก็เป็นวิปัสสนา

สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานเกิดขึ้นไปพร้อมกับการวิปัสสนาไป วิปัสสนาคือการใคร่ครวญในปัญญา นี่คือการพยายามปกอกออกไป ปอกชั้นกับจิตนี้ให้แยกออกจากกัน แยกออกจากกันไป

การยึดมั่นถือมั่นในธาตุ ๔ มันก็เห็นว่าธาตุนี้...เข้าใจว่าสัkkายทิฏฐิ เข้าใจว่าไม่ใช่เรา แต่อุปาทานในการยึด อุปาทานในส่วนที่ว่าหลงไปในร่างกายมันยังมีอยู่โดยภายใน สิ่งที่เป็นภายในกับหัวใจที่ละเอียดอยู่ มันก็เกาะเกี่ยวกับสิ่งนี้ เกาะเกี่ยวกับสิ่งนี้แล้วมันก็หมุนเวียนไปในธรรมชาติของเขา ในการเกิดดับของใจก็อาศัยสิ่งนี้เกิดดับแล้วก็ยึดมั่นถือมั่น

ยึดมั่นถือมั่นอะไร? ยึดมั่นถือมั่นในส่วนอันละเอียด แล้วก็มีความทุกข์อันละเอียด ความทุกข์อันที่ไม่เข้าใจ มันไม่เข้าใจ มันถึงต้องประสบกับความทุกข์ตลอดไป ถ้ามันเข้าใจ มันจะประสบกับความทุกข์ไหม?

เราเดินไปนะ เราเดินไปบนถนน ถ้าเราเจอขวากเจอหนาม เราก็หลบหลีกขวากหนามนั้นเพื่อจะไม่ให้เราเจ็บ แต่หัวใจมันโดนกิเลสปิดบังไว้ มันไม่เข้าใจว่าขวากว่าหนาม มันเหยียบย่ำไปตลอด แล้วมันก็ได้เลือดโศกมากับเท้าของมันตลอดไป

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อกิเลสมันปิดบังหัวใจอยู่ มันก็เวียนไปตามประสาอำนาจของเขา เวียนไปอย่างนั้น เหยียบย่ำไปในเรื่องของความเห็นผิดตลอดไป ได้แต่ความทุกข์มา ความทุกข์นั้นก็มีความทุกข์ของใจ สิ่งนี้มันเกิดมาจากไหน? เกิดมาจากเราไปยึดเอง เกิดจากเราไม่เข้าใจแล้วหมุนออกไปยึดมั่นถือมั่นสิ่งต่างๆ นั้น แล้วก็ทุกข์ยากกับสิ่งเหล่านั้นไป ทุกข์ยากในความยึดมั่น





สิ่งที่เป็นธาตุรู้มันพัฒนาได้ทั้งหมด สิ่งมันพัฒนาเพราะมันพอใจพัฒนา แล้วมันพยายามฝึกฝนของมันขึ้นมาเอง สะสมขึ้นไป สิ่งที่ได้ เสขฐิ มหาเสขฐิเกิดมาจากไหน เกิดมาจากที่เขาสร้างสมตัวเขาเองขึ้นมาทั้งนั้นนะ เสขฐิก็มาจากผู้ที่ทำมาหากินล่วงขึ้นไปจนพ้นมีสะสมมีสมบัติของเราขึ้นมา

ถ้าหัวใจผู้ประพฤติกปฏิบัติสะสมใจขึ้นมามันก็เป็นไปได้ มหาสติ-มหาปัญญาเกิดขึ้นมาจากใจเราได้ เพราะมันเกิดขึ้นมาจากใจ

สติมาจากไหน สติไม่ใช่ใจ ใจนี้เวลาระลึกเป็นสติอยู่ เวลามันระลึกแล้วเดี๋ยวมันก็เผลอออกไป มันระลึก มันก็เกิดขึ้นมาตลอด ระลึกขึ้นมาตลอด ระลึกขึ้นมาตลอด สติมันก็จะเฝียดอ่อนเข้าไปเรื่อยๆ แล้วเราสะสม เราพยายามชำระกิเลสเข้าไปจนมันถอยร่นเข้าไปใกล้ใจ สิ่งใกล้ใจสติปัญญามันจะละเอียดขึ้นไป มหาสติ-มหาปัญญามันจะเป็นไปแบบนั้น มันไม่เป็นไปโดยอัตโนมัติ มันเป็นไปแบบการฝึกฝน แต่มันเป็นไปเพราะพื้นฐานของใจที่มันเกิดจากใจ

สิ่งที่พลังงานเกิดจากใจมีอยู่ ใจระลึกได้มันก็เกิดขึ้นตลอดเวลา นี่มันเกิดขึ้นมาจากใจ แต่มันไม่เกิดขึ้นมาโดยการไม่ฝึกฝน เราถึงต้องฝึกฝนพยายามเกิดมหาสติ-มหาปัญญาขึ้นมา ถ้าเกิดมหาสติ-มหาปัญญาขึ้นมา แล้วออกไป ออกหากุ้ง หอย ปู ปลาอันละเอียด กุ้ง หอย ปู ปลาที่เราจะมายกขึ้นวิปัสสนาได้ เราจะทำให้มันสุกขึ้นมาได้เพื่อเป็นอาหาร เพื่อให้ความเข้าใจเป็นอาการของธรรม อาการของธรรมที่จะชำระกิเลสอยู่ในหัวใจของเรา เราต้องยกขึ้นพยายามสะสมขึ้นมา แล้วย้อนกลับเข้ามาจับ พยายามค้นคว้าให้ได้ ถ้าค้นคว้าได้นั้นก็จับต้องได้

ถ้าค้นคว้าไม่ได้มันก็ติดความสงบ ความสุข เพราะมีความสุขเป็นพื้นฐานที่รองรับอาการนี้ อยู่ มันจะมีความสุข จะตายมันก็ตายโดยสถานะที่ว่ามันจะไปเกิดขนาดไหนมันก็พอใจ มันรู้ที่ว่ามันมีทางไปไง

แต่เดิมเราจะทุกข์ยากมาก เราจะไม่ว่าเราตายแล้วเราจะไปไหน เราถึงห่วงอาลัยอาวรณ์ในชีวิต อาลัยชีวิตนี้มันเป็นตามอำนาจของกรรม แต่แล้วตั้งแต่ศรัทธา อจลศรัทธาขึ้นมา พันอจลศรัทธาขึ้นมา เข้าใจธรรม เห็นธรรมตามความเป็นจริง ถ้ามันตายไป มันก็มีสติสัมปชัญญะ

คนเราจะตาย มันจะย้อนกลับมาที่ใจ ใจนี้หลุดออกไปจากร่างนี้ เวลาย้อนกลับมาจากร่างนี้ มันสะท้อนเข้ามา มันสะท้อนพร้อมทั้งสติย้อนกลับเข้ามาตลอด นี่มันมีสติขนาดนี้ มันก็ถึงว่ามัน

จะติดสุขของมันตลอดไป เพราะกิเลสอันละเอียดมันปิดบังไว้ไง เราถึงสร้างมหาสติ-มหาปัญญา ขึ้นมาเพื่อย้อนกลับเข้ามาพยายามวิปัสสนาให้ได้ ย้อนกลับขึ้นไปจับอสุภะ-อสุภัง จับชั้นอันละเอียดสุด

สิ่งที่ใกล้หัวใจที่สุดอยู่ในนี้ ถ้าจับตรงนี้ได้ งานจะเกิดจากตรงนี้ ถ้างานเกิดขึ้นมาแล้ว นั่นคือการวิเคราะห์ พยายามค้นคว้าออกไป แยกแยะออกไปด้วยพลังงาน ด้วยอำนาจของมหาสติ-มหาปัญญา สัมมาสมาธิอันละเอียดอ่อน ถ้ามีสัมมาสมาธิอันละเอียดอ่อนนี้มันเป็นพลังงานของใจ

ถ้าใจมีพลังงาน มันจะทำงานได้ ถ้าใจอ่อนแอ ใจก็โดนกิเลสที่กลบเกลื่อนไป สิ่งที่กลบเกลื่อนไปก็ลุ่มลุกคลุกคลานไป มีแต่ถอยนะ วิปัสสนาแล้วก็ถอย วิปัสสนาแล้วก็ถอย จับได้แล้ว อยู่ก็ยังหลุดไม่หลุดมือตลอด ต้องพยายามสร้างความเข้มแข็งขึ้นมา

ถ้าสร้างความเข้มแข็งขึ้นมา จะต่อสู้กับกิเลสได้ กิเลสไม่ยอมอ่อนข้อให้เราหรอก กิเลสไม่ยอมอ่อนข้อให้ธรรม กิเลสจะต้องพยายามสร้างขึ้นมาให้มีอำนาจเหนือธรรมให้ได้ แต่ธรรมเกิดขึ้นมาจากเราสะสม เราพยายามวิปัสสนาของเราขึ้นไป ธรรมนี้เกิดขึ้นมาจากเรา เราสู้ไม่ไหว เราก็กู้ก่อนแล้วทำความสงบของใจเพื่อกลับไปต่อสู้ใหม่ ถ้าอำนาจของเราพอ จะสู้กับสิ่งนี้ได้

สิ่งนี้สู้ได้ ทำได้ เพราะใจนี้มันเกิดตายเกิดตายมาโดนอำนาจอันนี้ควบคุมอยู่ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำได้ก่อนแล้วสิ่งที่มีเครื่องยืนยันว่าทำได้แน่นอน ถ้าเราทำได้แน่นอน ทำไมเราทำไม่ได้ เราทำไม่ได้ด้วยนี่เพราะเราไม่สู้ เพราะเราไม่มีกำลังใจ ถ้ามีกำลังใจขึ้นมา สรรพสิ่งนี้มันเป็นกิเลส มันเป็นนามธรรม อำนาจของธรรมที่เกิดจากเรานี้ก็เป็นนามธรรม

สิ่งที่เป็นนามธรรม เราสร้างสมขึ้นมาจนเราเห็นเป็นวิปัสสนา สิ่งที่เป็นวิปัสสนานี้ เหมือนกับรูปธรรมของใจ ใจนี้จะเห็นเป็นรูปธรรม เห็นเป็นสิ่งนี้เป็นการเคลื่อนไหวไปในหัวใจ แล้วเคลื่อนไหวไปในหัวใจทำลายกิเลสออกไป ทำลายกิเลสออกไป ทำลายกามราคะใจ ทำลายเรื่องของกิเลส เรื่องของกามราคะ กามราคะในหัวใจนั้น

สิ่งนี้ติดในหัวใจ หัวใจจับต้องอยู่กับสิ่งนี้แล้วกลืนกินสิ่งนี้ตลอดไป ทุกข์ยากเกิดจากตรงนี้ ตรงนี้เป็นสิ่งที่รุนแรงที่สุดในการประพฤติปฏิบัติ ไม่มีวิปัสสนาช่วงไหนจะรุนแรงเท่าตรงนี้ ตรงนี้จะรุนแรงมาก รุนแรงเพราะความเคยใจ ใจมีสิ่งนี้เป็นการเกิดการตายในภพชาติ การเกิดการตายมันสะสมมา สะสมมา แล้วมันก็ภพก็ชาติ ไม่มีต้นไม่มีปลาย

การเกิดของสัตว์โลกไม่มีต้นไม่มีปลาย หมุนเปลี่ยนไปอำนาจของมัน แล้วมันสะสมลงไว้ที่ใจดวงนั้น มันถึงเกาะเกี่ยวเป็นแก่นของกิเลส สิ่งที่เป็นแก่นของกิเลสแล้วเราทำแบบขุบมือเปิบมันเป็นไปไม่ได้หรือที่จะทำให้กิเลสนี้มันขาดออกไปจากใจ ถึงจะล้มลุกคลุกคลานขนาดไหนก็ต้องฝืนใจสู้ก่อน ฝืนใจสู้ไป ยับยั้งสิ่งนี้ จนสิ่งนี้อ่อนตัวลง อ่อนตัวลง

สิ่งนี้อ่อนตัวลงเพราะอำนาจของธรรมเหนือขึ้น ความวิปัสสนาแล้วมันปล่อยวาง มันเข้าใจสิ่งนั้น เห็นสภาวะสิ่งนั้น สิ่งนี้มันขยุบขยุบไปเพราะอำนาจของธรรมได้ สิ่งที่มีอำนาจเหนือเรา เราแบกของไว้หนักมากเพราะเราไม่มีกำลังพอ ถ้าเรามีกำลังพอ ของที่แบกอยู่มันจะเบาลง เบาลงเพราะเราสร้างพลังงานของเราขึ้นมา สิ่งที่เบาลงนะ จนเราสามารถสลัดสิ่งนั้นทิ้งได้จากใจ

นี่ก็เหมือนกัน เราวิปัสสนาของเราเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป ความเข้าใจ ความเห็นแล้วมันจะปล่อยวาง ปล่อยวาง มันหลอกละเอียดอ่อน ขึ้นของกามราคะนี้ ขึ้นของความรุนแรงนี้มันละเอียดอ่อนมาก มันพลิกแพลง มันจะสงวนรักษาชีวิตของมันด้วยสุดความสามารถของเขา

นี่ปัญญาก็ต้องละเอียดอ่อนตามเข้าไป ตามเข้าไปเผาไหม้เข้าไปตรงนั้น ตบะของธรรมเผาไหม้เข้าไปในหัวใจ เผาไหม้สิ่งที่ว่ามันเคยใจอยู่นั้น สิ่งที่เคยใจ สิ่งทีละเอียดอ่อนแล้วสิ่งที่ยึดมันถือมัน ยึดมันถือมันเพราะไม่รู้ ไม่รู้ว่าสิ่งนี้มันเป็นอสุกะ-อสุกัถ

สิ่งที่เป็นอสุกะ ความคิดอันสกปรก ความคิดโสมมในหัวใจ เพราะมันพอใจแล้วมันถึงยอมจำนนสิ่งที่เป็นกิเลส แล้วก็คลุกคลีกันอยู่อย่างนั้น ความพอใจของเรา สิ่งที่ไม่เป็นพรหมจรรย์

สิ่งที่เป็นพรหมจรรย์ต้องเป็นหนึ่ง สิ่งที่เป็นพรหมจรรย์ พรหมจรรย์ในหัวใจนั้นต้องผ่านพ้นไปจากกามราคะที่มันสืบทอดกัน ระหว่างขันธกับจิตนี้มันกระทบกระทั่งกันนั้น มันสืบทอดกันอยู่อย่างนั้น มันถึงหมุนออกไปเป็นกามออกไป แต่สิ่งที่เป็นพรหมจรรย์ต้องให้เป็นหนึ่งเดียว สิ่งที่เป็นหนึ่งเดียวมันต้องไม่เกาะเกี่ยวกัน วิปัสสนาเข้าตรงนี้ เข้าตรงนี้ ด้วยปัญญาของเรา ปัญญาใคร่ครวญเข้าไป

เริ่มต้นจากเริ่มปล่อย ปล่อยแล้วว่างหมด ความว่างของใจว่าสิ่งนี้เป็นผล ผลขึ้นมาจากการปฏิบัติ เดี่ยวมันก็เกิดอีก สิ่งที่เกิดอีก เกิดเพราะจากใจนั้นมันปล่อย กิเลสมันหลบตัวลงแล้วมันซ่อนตัวอยู่ในนั้น พอธรรมเริ่ม สพฺเพ ธมฺมา อนคฺตา พลังงานของเราอ่อนตัวลง อ่อนลง มันก็แสดง

ตัวขึ้นมา สิ่ง que แสดงตัวขึ้นมา มันแสดงตัวขึ้นมามันก็พอใจ สิ่ง que ใจมันก็ยังอยู่กับใจอยู่อย่างนั้น ต้องพยายามวิปัสสนาซ้ำเข้าไปอีก แยกแยะมันออกไป นี่เป็นวิปัสสนาญาณ ญาณหยั่งรู้ในหัวใจ

สิ่ง que เป็นปัญญาญาณที่จะชำระกิเลส เกิดขึ้นมาจากเราประพฤติปฏิบัติ เราค้นคว้าของเรา ค้นคว้าแล้วพาดพันกับกิเลส พาดพันกับความรู้สึกของใจนั้นนะ กิเลสนี้มันเกี่ยวกับขันธ ขันธเห็น ไหม เวทนา วิญญาณรับรู้ กับความรู้สึกของใจที่อันละเอียดอ่อนในหัวใจนั้นนะ พาดพันลงตรง นั้นนะ มันต้องทำลายสิ่งต่างๆ สงวนรักษาสิ่งต่างๆ ไว้ไม่ได้เลย

สิ่ง que เป็นอาการของใจ สิ่ง que เป็นอารมณ์รู้สึก สิ่ง que ต่างๆ ในหัวใจต้องทำลาย ต้องปก เปลือกให้ได้ ถ้ามันเป็นสิ่ง que ละเอียดขึ้นไป เราเห็นว่าปกแต่สิ่ง que เป็นเปลือกอัน que เป็นวัตถุ มา ปกออกมาจากสิ่ง que หยาบๆ แล้วสิ่ง que นี้มันปล่อยวางแล้วมันเข้าใจว่าเป็นธรรม เข้าใจว่าเป็นธรรม นี้ กิเลสมันจะหลอกตรงนี้ หลอกว่าเข้าใจว่าเป็นธรรม

พอเข้าใจว่าสิ่ง que เป็นธรรมแล้ว สิ่ง que ปกเปลือกสำเร็จรูปแล้ว มันก็สงวนรักษาสิ่ง que นี้ ถ้า สงวนรักษาเมื่อไหร่ นั่นคือกิเลส สิ่ง que สงวนรักษา มันมีถึงสงวนรักษาใช้ไหม ถ้ามันไม่มี เราจะไป สงวนรักษาอะไร ถ้าไม่เป็นกิเลส มันมีตัวตนอยู่ เราจะสงวนรักษาสิ่ง que นั้น ถ้าสงวนรักษาสิ่ง que นั้น ก็ เราหลงกิเลสแล้ว โคนกิเลสมันหลอกแล้ว

พอโดนหลอกแล้วเราก็สงวนรักษาสิ่ง que นี้ นี้ว่าง รักษาความว่างไว้ รักษาไว้ พอรักษาความ ว่างไป ความว่างนี้ต้องรักษา สิ่ง que รักษา ใครรักษา รักษา มันก็ต้องแสดงตัวของมันขึ้นมา จับต้อง อารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ได้ นั่นก็ต้องวิปัสสนาซ้ำอีก ซ้ำบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า จะมีสิ่ง que เป็น อารมณ์ สิ่ง que เป็นความรู้สึกไม่ได้เลย

ถ้ามีความรู้สึกเป็นอารมณ์ได้ สิ่ง que นั้นคือวิปัสสนาได้ สิ่ง que นั้นคือทำลายได้ เราต้องทำลายสิ่ง นั้น การทำลายนั้นคือการปกเปลือก การทำลายคือทำลายอวิชา ทำลายสิ่ง que เราไม่รู้ อวิชาคือ ความไม่รู้ตัว ไม่รู้เรื่องของกามราคะ ไม่รู้เรื่องของความเป็นไปของโลก ความเป็นไปของกิเลส สิ่ง que ที่ความเป็นไปของกิเลส นี้คือธรรมชาติของกิเลส

กิเลสก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง เกิดดับในหัวใจ วิปัสสนาจนกิเลสขาดออกไปจากใจ มันก็ ขาดออกไปจากใจ พอขาดออกไปมันก็ตายไป สิ่ง que ตายเป็นชิ้นเป็นตอนคือการปกเปลือกได้เป็น ชิ้นเป็นตอน ถ้าการปกเปลือกสำเร็จคือการชำระกิเลส ฆ่ากิเลสตายต่อหน้าต่อตา ตายไปในวง

กรรมฐานนั้น ในวงวิปัสสนานั้น จะเห็นว่ากิเลสนี้มันตายออกไป พอมันตายออกไป มันต้องมีซ้ำออกไป ซ้ำจนถึงที่สุดแล้วมันตาย ตายก็ขาด สิ่งที่ขาด ใจนี้พ้นออกไป พ้นจากกามราคะ นี่มันเป็นความสุขอย่างยิ่ง ความสุขที่ให้สัตว์โลก ให้ผู้ที่ปฏิบัติติดตรงนี้ตลอดไป

มันเป็นความว่าง ความว่าง ความปล่อยวาง ความเว้งว่างขนาดไหน มันฝึกซ้อมใจได้ ใจต้องฝึกซ้อมกับความว่าง ความว่างนี้เป็นสิ่งใด เพราะความว่าง มันมีความว่างอันอย่างหายบ อย่างกลาง อย่างละเอียดเข้าไป ฝึกซ้อมเข้าไปบ่อยครั้งเข้า มันจะปล่อยเข้าไปปล่อยเข้าไป เหมือนกับ เป็นของที่มีอยู่ เราจับต้องวัตถุสิ่งใด ของที่มีอยู่ ภาพของของสิ่งนั้นมันก็เข้าไปในคลองของสายตาเรา มันสิ่งที่เป็นของนั้นเราจำภาพสิ่งของนั้นได้

นี่ก็เหมือนกัน กามราคะ ตัวตนของมันคือสิ่งของนั้น เราทำลายสิ่งของนั้น พอทำลายสิ่งของนั้นนะ ความเคยใจของเรา มันยังอ้อยอิ่งอยู่ในใจ ฝึกซ้อมสิ่งนี้ในหัวใจเข้าไป ฝึกซ้อมตั้งขึ้นมา ตั้งรูปขึ้นมา ตั้งความรู้สึกความจำเป็นในหัวใจเข้ามา แล้วทำลายมัน ทำลายมัน มันยังทำลายได้อีก ทำลายปล่อยเข้าไป ปล่อยเข้าไป จนหมดสิ้นเลย จนทำลายสิ่งใดไม่ได้เลย

พอทำลายสิ่งใดไม่ได้ ทำลายไม่ได้แล้ว เพราะมันว่างหมดเลย นั่นถึงที่สุด พ้นออกไปจาก ๕ ชั้นของพระอนาคามี ถึงตัวของจิตเลย นี่ตัวจะปกเปลือกกจิต ตัวจิตที่ว่ามันหลบเข้าไปอยู่ในภายใน มันจะปล่อยวางสิ่งต่างๆ เข้ามา มันจะเว้งว่างมาก สิ่งที่ว่าเว้งว่างขนาดไหนก็แล้วแต่ ความว่างขนาดไหนก็แล้วแต่ มันก็ยังสู้ความว่างอันนี้ไม่ได้ มันจะละเอียดอ่อนจนทำให้คิดได้ จนทำให้ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติหลงไปสิ่งนี้ได้

เพราะมันว่างแล้ว สิ่งที่ว่าว่างคือไม่มีสิ่งใดๆ เลย ไม่มีสิ่งใดเลยในหัวใจเลย มันก็ไปถึงที่สุดของธรรม ก็สงวนรักษาสิ่งนี้ไว้ ก็หลงกับอยู่ตรงนี้ไว้จนกว่าใจของตัวเองจะเข้าใจ จนกว่าใจของตัวเองจะเริ่มเะใจ สิ่งนี้มันเศร้าหมอง มันฟ้องไส มันต้องรักษาสถานะไว้ตลอดเวลา มันต้องสร้างสถานะรักษาไว้ ไม่อย่างนั้นอวิชชามันก็แสดงตัว

อวิชชาคือความไม่รู้ตัวมัน สิ่งที่ไม่รู้นั้นคือตัวใจ ตัวใจคือตัวที่ว่างหมด มันไม่มีสิ่งใดกระทบ

สิ่งต่างๆ ที่กระทบก่อนหน้านั้นมันเป็นการกระทบระหว่างใจตัวนี้กับชั้น ๕ ชั้น ๕ กับใจกระทบกัน มันกระทบกัน มันก็รู้สึกตัวเหมือนกัน แล้วมันปล่อยวาง มันต้องวางโดยธรรมชาติของเขา

“จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส”

“จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส”

จิตเดิมแท้นี้ส่องใสขนาดไหน มันว่างขนาดไหน มันต้องจับตัวมันเองได้ ถ้ามันจับตัวมันเองได้ มันต้องใช้อะไรจับ? ต้องใช้ปัญญาญาณอย่างละเอียดเข้าไปจับต้องสิ่งนี้ นี่จะเป็นวิปัสสนาขั้นสุดท้ายนี้ มันยังยากเข้าไปใหญ่ นี่ทำให้หลง ในวิปัสสนา การประพฤติกปฏิบัติ ผู้ที่หลง หลงทุกคน คนที่ประพฤติกปฏิบัติแล้วจะเดินจังหวะเข้าไปเป็น ๑ ๒ ๓ เข้าไปถึงที่สุดโดยที่ไม่มีหลงเลย ไม่มีเคยมี

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา ๖ ปีนี้ค้นคว้ามาขนาดไหน ๖ ปีนี้ศึกษากับเขามาทั่วไป ใช้เวลา ๖ ปี แล้ว ๖ ปีนี้จะเป็นเครื่องเป็นการพิสูจน์ในหัวใจ แล้วมันไม่ใช่เรื่องความจริงเท่านั้น จนกว่าถึงออกมาว่าตัวเองต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง เพราะสิ่งนี้ไม่มีในโลก สิ่งนี้โลกนี้ไม่มี โลกนี้ถึงเกิดตายอยู่โดยธรรมชาติของเขา

ผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติขนาดไหนมันก็ว่างของเขา ว่างของเขาว่างโดยสัมมาสมาธินะ ไม่ใช่ว่างด้วยจิตนี้ปล่อยวางชั้นเข้าไปจนว่างขนาดนี้ จิตนี้มันถึงว่าต้องเป็นมรรคอันละเอียดเข้ามาจับต้องสิ่งนี้ได้ จับต้องสิ่งนี้ได้ ปัญญา มันจะเกิดขึ้นจากความวิปัสสนาญาณอันละเอียดเหมือนกัน

ปัญญาอย่างหยาบชำระกิเลสอย่างหยาบ ปัญญาอย่างกลางชำระกิเลสอย่างกลาง ปัญญาอย่างละเอียดชำระกิเลสอย่างละเอียด ปัญญาญาณชำระปัญญาญาณอันบนสูงสุด นี่ปกอกเปลือกกิเลส โดยทั้งหมดเลย ปอกกิเลส ปอกเปลือกกิเลสจนกิเลสก็หมดไป

สิ่งที่ว่าเป็นเนื้อของธรรม มันเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ เราปกอกเปลือกกิเลส มันยังเหลือผลของผลไม้ เป็นเนื้อของผลไม้ อันนี้ปกอกแล้วเนื้อผลไม้ก็ต้องหายไปหมด หายไปเพราะเป็นสิ่งที่ไม่มีการรองรับ ภาวสวะมันโดนทำลายไปพร้อมกัน มันปกอกหมด ผลอันละเอียดขึ้นมาเป็นนามธรรม

สิ่งที่เป็นามธรรมในหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงนั้นจะมีความสุข มีความพอใจกับหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงนั้น นั่นนะ จิตดวงนี้มันเคยปฏิสนธิที่ไหน มันเคยอย่างไร มันจะเห็นตัวตนของมันที่มันปฏิสนธิ ปัจจุบันนี้ทำลายจิตปฏิสนธิตัวนี้โดนทำลายแล้ว แล้วมันจะไปเกิดที่ไหน? มันจะไม่เกิดตลอดไป มันจะหยุดมีสถานะของมันอย่างนั้น โดยธรรมชาติของเขา

ตั้งแต่วิปัสสนาญาณขั้นสุดท้าย ทำลายปกเปลือกกิเลสสุดท้ายแล้ว จะไม่มีอะไรจับต้องใจดวงนั้นได้อีกเลย พ้นออกไปจากสถานะต่างๆ จะไม่มีอารมณ์รู้สึก ไม่มีความรู้ต่างๆ ไม่มีเว้นไว้แต่จิตกระเพื่อมออกมาแสวงหาขั้น เว้นไว้แต่เวลาสมมุติ นี่สมมุติเพื่อจะสื่อความสมมุติออกมา นี่คือจิตออกมารับรู้ขั้น

ถ้าจิตโดยธรรมชาติของเขา เขาจะไม่รับรู้สิ่งใดๆ เขาจะอยู่สถานะของเขา ไม่ออกมารับรู้สิ่งต่างๆ เขาจะมีความสุขของเขาโดยธรรมชาติมาก ไม่มีสิ่งใดๆ จับต้องสิ่งนี้ได้ นี่คือการปกเปลือกกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา จนเป็นธรรม โดย เอโก รัมโม ธรรมอันเอก เอกในสถานะของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะมีความสุข มีความเป็นสถานะ นี่ปัจจัดตั้ง

ตนเองเป็นที่พึ่งตนเองได้ พึ่งได้โดยสังขธรรมความจริง มีความสุขด้วย เข้าใจตัวเองด้วยแล้วเป็นสถานะนี้ นี่ตนเองพึ่งตัวเองได้ แล้วจะสามารถให้เป็นที่ชี้นำคนอื่นได้ ชี้นำช่วยเหลือคนอื่นได้ ชี้นำถ้าเป็นผลประโยชน์ ถ้าไม่เป็นผลประโยชน์ก็เรื่องของเขา กรรมของสัตว์

สัตว์นี้มีความเห็นต่างๆ กัน ความเห็นของใจนี้จะมีความเห็นต่างๆ จิตนิสัยก็จะไม่เหมือนกัน ถ้าเชื่อครูบาอาจารย์ ถ้าเราเจอครูบาอาจารย์ที่ว่าเป็นสิ่งที่เราไว้วางใจได้ เราเชื่อธรรม เชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์สอนมา เราก็เปิดพระไตรปิฎก เข้ากันได้ไหม ถ้าเข้ากันได้ ธรรมนี้จะไม่มีการขัดกันเลย จะเข้ากันได้ตลอด ถ้ามีความขัดกันนั้น ต้องมีสิ่งใดอันใดอันหนึ่งเป็นการบกพร่องแล้วต้องผิดแล้ว ผิดส่วนหนึ่ง

แต่ถ้าเริ่มต้นก้าวเดินไปจนถูกต้องจนตลอดไปตลอดไป นี่จะพ้นออกไปเป็นการชำระกิเลสออกไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป จิตนี้ต้องพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอน

“วุฒิภาวะ” เวลาต่างกันขนาดไหน วุฒิภาวะของแต่ละชั้นของจิตถึงจะก้าวเดินถึงวุฒิภาวะขั้นหนึ่งได้ ขั้นหนึ่งได้



“กาลเวลา” ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เวลาของการประพฤติปฏิบัติก้าวเดินต่างกัน ความเห็นก็ต้องต่างกัน

ความเห็นของวุฒิภาวะชั้นต่ำๆ นี้จะไม่รู้ของวุฒิภาวะชั้นที่สูงกว่า วุฒิภาวะชั้นที่สูงกว่าใช้เวลาขนาดไหน เรามาปฏิบัติขนาดไหน เวลาการแสดงออก การแยกออกมาว่ามันต่างกัน เวลาขณะที่เราใช้พัฒนา แล้วเวลาอันนี้มันก็อยู่ในว่าใครใช้มากใช้น้อยไป

“๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี” ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ เราสร้างสมของเราตลอดไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกต้องถึงฝั่งทั้งหมด

“๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี” ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมีสมาธิปฏิบัติ เข้าทางสายกลาง จะต้องถึงฝั่งทั้งหมด แล้วทำไมเราไม่มีกำลังใจที่จะประพฤติปฏิบัติ

“๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี” ๗ ปีกับอายุของเรา ๘๐ ปี ๑๐๐ ปี ๗ ปีเราทนทุกข์ทรมานเพื่อจะประพฤติปฏิบัติไม่ได้ ทำไมเราทำไม่ได้ เราต้องทำได้ นี่คือการปลอมประโลมตัวเอง สร้างกำลังใจของเราขึ้นมา ถ้าใจเรามีกำลังใจขึ้นมา เราจะก้าวเดินได้โดยสมบูรณ์

ถ้าใจของเราสักแต่จะทำ เคนจกรมก็สักแต่ว่า นั่งก็สักแต่ว่า เรานั่งอยู่แต่หัวใจไปไหนไม่รู้ นี่ทำสักแต่ว่า ผลมันถึงไม่ตามความเป็นจริง ถ้าเราทำตามความเป็นจริง เราทำเลย สร้างแต่เหตุหน้าที่ของเราคือสร้างเหตุ หน้าที่ของเรา เหตุคือการในความเพียรของเราในทางจกรม ในการนั่งสมาธิภาวนา นี่คือเหตุของเรา

ถ้ามีเหตุ ผลมันจะต้องเกิดขึ้นมา เหตุมันไม่พอ ผลมันก็ต้องไม่พอ เหตุไม่พอ น้ำหนักของผลมันจะเกิดมาจากไหน มันก็เป็นการคาดเดา พอคาดเดาแล้วมันเป็นการลุ่มๆ คลำๆ สิ่งที่ลุ่มๆ คลำๆ ทำให้เราอ่อนแอ ทำให้เราคิดแล้วท้อใจ ท้อใจเพราะลุ่มๆ คลำๆ เหมือนกับคลำจะแบกของหนัก แล้วก็ลุ่มๆ คลำๆ ว่าแบกไม่ไหว แบกไม่ไหว ของนั้นจะมีน้ำหนักมากขึ้นเรื่อยๆ เลย

ถ้าแบกไม่ไหว เราฮึดขึ้นแบกมันต้องแบกไปได้ แบกความเพียรของเรา แบกธาตุ ๔ ชั้น ๕ นี้ให้ผ่านพ้นไปจากอำนาจของกิเลส เราต้องแบกของเราไป แบกชีวิตนี้ ชีวิตนี้มีความรับรู้สักเหมือนภาระอันหนักหน่วงที่เราต้องรับรู้ตลอดไป แล้วรับรู้ตลอดไป รับรู้เพื่อใคร? รับรู้เพื่อเรา รับรู้เพื่อการประพฤติปฏิบัติ รับรู้เพื่อจะให้พ้นออกไปจากอำนาจของกิเลส

อำนาจของกิเลส กิเลสของแต่ละบุคคลนะ กิเลสของใครก็เป็นอำนาจของกิเลสดวงนั้นที่อยู่  
ในหัวใจดวงนั้น จะมีอำนาจกับใจดวงนั้น ทำให้ผู้นั้นมีความทุกข์ความยากในใจดวงนั้น กิเลส  
ของเราก็มีอำนาจเหนือเรา

ถ้าเราชำระกิเลสของเรา กิเลสไม่มีอำนาจเหนือเราแล้ว คนอื่น สัตว์อื่นนั้นเป็นเรื่องของเขา  
เรื่องของโลกเป็นธรรมชาติอยู่อย่างนั้น จะมีเราหรือไม่มีเราธรรมชาติของโลกมันก็เป็นโดย  
สถานะอย่างนั้นอยู่แล้ว โดยธรรมชาติ แล้วเราจะไปแบกรับภาระให้มันหนักหน่วงทำไม

พอมันเข้าใจตามความเป็นจริงทั้งหมด มันอยู่ด้วยกันได้ อยู่ด้วยกันวันคืนล่วงไป ล่วงไป  
จนถึงที่สุดของใจ ใจดวงนี้สิ้นสุดไป มันก็ไม่ต้องไปเกิดอีก มันก็มีความสุขในหัวใจดวงนั้น

แต่นี้เรายังเกิดยังตาย เราก็ต้องสร้างสมของเรา ถ้าเราสร้างสมของเราขึ้นมา เรากับผลงาน  
ของครูบาอาจารย์ต่างกัน ของครูบาอาจารย์นั้นเป็นเรื่องที่ว่าฟากตายของแต่ละบุคคลมาแล้ว ท่าน  
ทำของท่านขนาดนั้น เราทำของเรา เราสร้างสมของเรา จะฟากตายของเราขนาดไหนมันก็ฟากตาย  
เวลาปฏิบัติเป็นอย่างนั้นจริงๆ

อดอาหารอยู่ที่แล้วแต่ จะทำอะไรอยู่ จะเป็นจะตายขึ้นมา มันจะหลอกตลอดเวลา แล้วเราก็ก  
กลัว เราก็คิดอ่อนแอเกินไป อ่อนแอไป นี่ไงฟากตายอยู่ตรงนี้ไง ถ้าเอาตายเข้าแลก มันไม่ถึงตาย  
แล้วจบหมด ถ้าถึงที่ตายแล้วจะจบทุกอย่าง จะจบตัวลงเพราะมันต้องตาย ตายแล้วไม่มีใคร  
รับผิดชอบอะไรแล้ว จิตนี้ออกไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันถึงที่ตายแล้ว กิเลสมันก็กลัวเหมือนกัน กิเลสมันกลัวนะ นี่ฟากตาย  
ฟากการต่อสู้ อันนี้เพราะกิเลสหลอกอย่างหนึ่ง จะฟากตายจริงๆ ก็อย่างหนึ่ง ฟากตายจริงๆ เวลา  
ประสบสิ่งต่างๆ นี่การประพฤติปฏิบัติมันก็มีเหมือนกัน

แต่ธรรมต้องคุ้มครองดี ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะต้องคุ้มครอง

ผู้มีศีล ๕ จะไม่มีปัญหากับใครเลยเพราะเรามีศีลบังคับตัวเอง นี่ธรรมคุ้มครอง คุ้มครอง  
เพราะเรารักษาศีล รักษาศีล ศีลก็คุ้มครองเรา เรามีธรรมในหัวใจ เรายังรักษาความสงบของใจ ความ  
สงบของใจ เราก็ต้องพยายามไม่เกาะเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เพราะเราเกาะเกี่ยวนี้ฟุ้งซ่านไปเกาะเกี่ยวสิ่ง  
ต่างๆ อันนั้นเป็นโทษของสมาธิ สมาธินี้อยู่ที่สงบ เราไม่ไปยุ่งกับเขา นี่ธรรมคุ้มครองไปตลอด

## ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม

แล้วยังจิตนี้พัฒนาขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอน จะมีสิ่งใดๆ คຸ້ມครอง เวลาอยู่ป่าขึ้นมา ออกป่า ออกเขา เวลาเสื่อมา เสื่อต่างๆ มันจะมาข่มขู่พระ เสื่อเทพก็มี เสื่อจริงๆ ก็มี นี่ก็เหมือนกัน เราประพฤติปฏิบัติธรรม ถ้ามีปัญหาขึ้นมา จะมีสิ่งที่รักษาเรา เราต้องทำตัวเราก่อน ถ้าเราไม่พยายามฝึกฝนตัวเราเอง เราไม่มีกำลังใจต่อผู้เราเอง จะรอให้คนอื่นมาช่วยเหลือ เป็นไปไม่ได้

สิ่งที่จะมาช่วยเหลือเรา เพราะเราสู้จนถึงเต็มที่ สู้เพราะกำลังของเราเต็มที่ นั่นนะ สิ่งที่จะมาคຸ້ມครองรักษา เพราะสิ่งนั้นทนกับบารมีธรรมของเราไม่ได้ เราสร้างธรรมขึ้นมาของเรา สมควรแก่ธรรม สมควรตามความเป็นจริง แม้แต่มีกิเลสอยู่ที่จริงอยู่

กิเลสในหัวใจของเรามันไม่เข้าใจตามความเป็นจริง แล้วมันก็จะอะๆ งะๆ ไปตามประสา ของกิเลสเขา มันถึงไม่ใช่เป็นเนื้อธรรมแท้ไม่บริสุทธิ์จริง สิ่งที่ไม่บริสุทธิ์แต่ธรรมก็คຸ້ມครองเป็น ขั้นเป็นตอนเข้าไป จนถึงที่สุด พ้นออกไปจากกิเลสแล้ว ใจนี้เป็นธรรมทั้งหมด สิ่งนั้นจะมีอำนาจ ใดกับใจดวงนั้นได้อย่างไร

สิ่งที่มีอำนาจเหนือใจนั้น โคนทำลายไป ฆ่าตาย กิเลสตายแล้วยังมีชีวิตอยู่ กิเลสตายไป แต่ชีวิตนี้ยังมีอยู่ ชีวิตนี้ยังดำรงต่อไปอยู่ เป็นสิ่งที่ว่าเป็นธาตุขันธ์ เป็นภาระของใจดวงนั้นเท่านั้น จนกว่าจะสิ้นใจเมื่อไหร่แล้วธาตุขันธ์หลุดออกไป ใจดวงนั้นถึงเป็นอนุภาทิเสสนิพพานโดย สมบูรณ์ โดยธรรมชาติของใจดวงนั้น สุขของใจดวงนั้นเป็นผลในการประพฤติปฏิบัติ ในการ ปรารถนาของสัตว์โลก เอวัง